

n é b i h

Termőföldtől az asztalig

NEMZETI ÉLELMISZERBIZTONSÁGI HIVATAL

VÁLTOZÁSOK FOLYÓINK FORRÁSVIDÉKÉN: A CARPATHCC PROJEKT NÉHÁNY EREDMÉNYE

CHANGING CONDITIONS AT THE HEADWATERS OF HUNGARIAN RIVERS: EXCERPTS FROM THE RESULTS OF THE CARPATHCC PROJECT

Bálint Gábor és munkatársai
VITUKI-Hungary

BUDAPEST, 2013. október 2.

CONTRIBUTORS

Albert Kornél*,
Bálint Gábor*,
Barcza Zoltán,**
Dobor Laura**,
Dobos Endre***,
Hegedüs András***,
Hirling Bálint*,
Kamila Hlavcová+,
Kling Zoltán*,
Kondor Attila Csaba++,
Lipták Gábor *
Nováky Béla*,

Orosz Balázs++
Jan Szolgay+
Vágó János***

*VITUKI – Hungary

**ELTE TTK

***Miskolci Egyetem

+Szlovák Műszaki Egyetem

++Aquaprofit

ELŐZMÉNYEK ANTECEDENTS

Budapest, 2013. október 2.

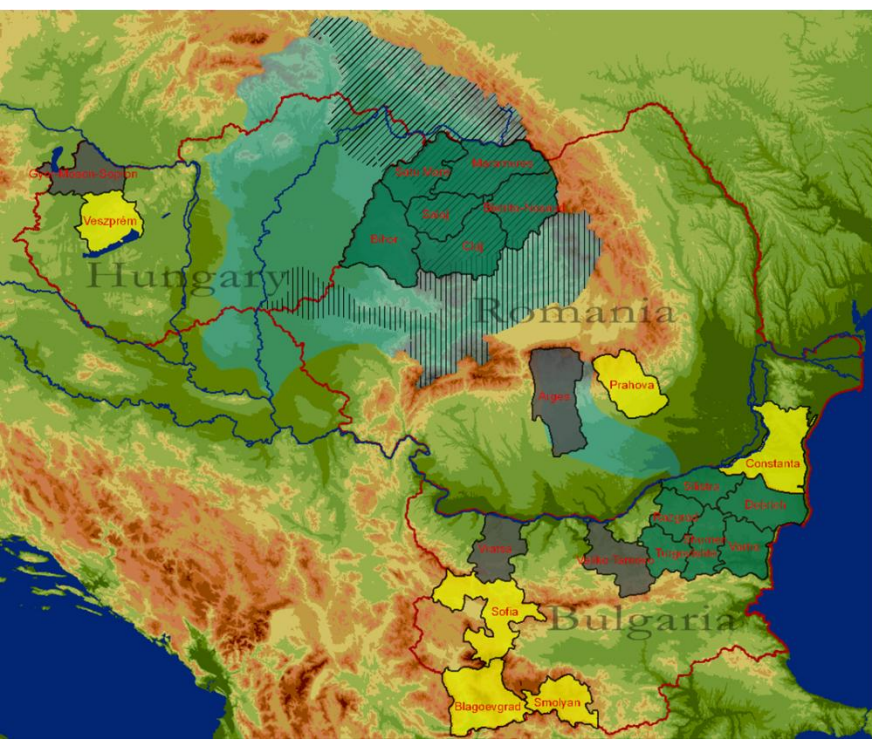

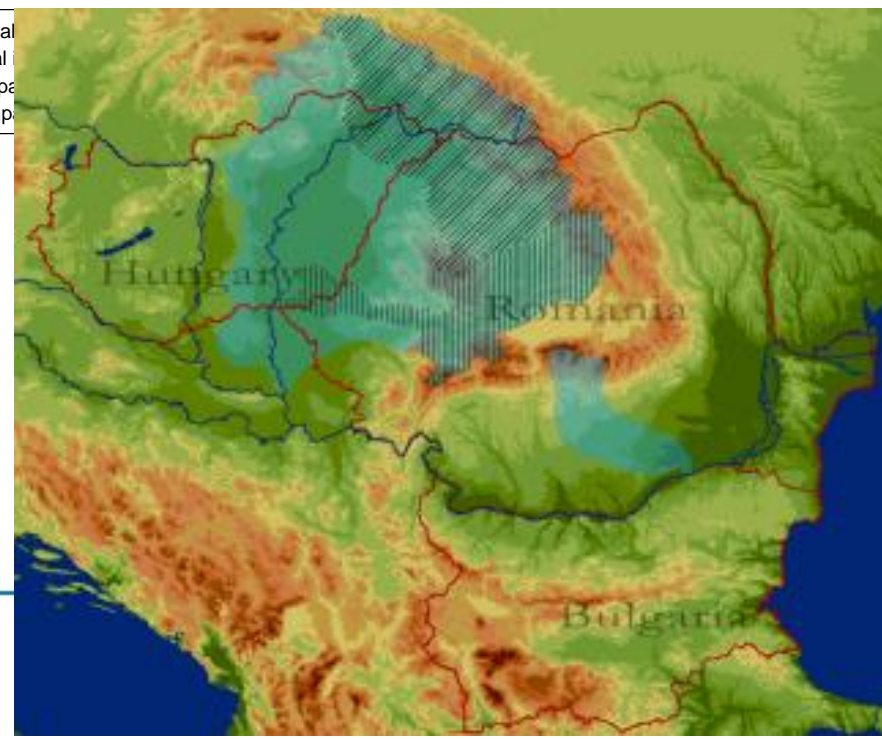
CLimate ChAnge and VAriability: Impact on Central and EAsTern EuROpe

Coordinator: Max Planck Institute for Meteorology, Hamburg, Daniela Jacob

Duna-medence, Magyarország, Románia, Bulgária

- hydrological
- agricultural
- energy impact
- tourism impact

Effects of Climate Change On the inland waterway NETWORKS

Christophe Heyndrickx (project coordinator)

VU University Amsterdam

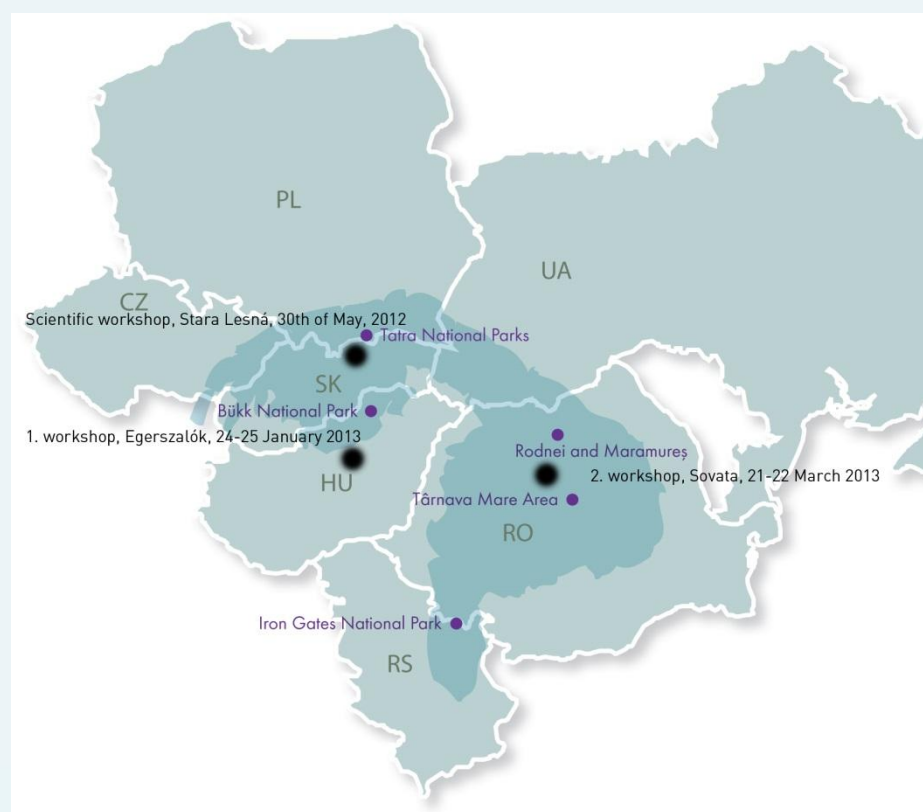

Koninkrijk Nederlands
Meteorologisch Instituut
Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Projekt:

(1) Az éghajlatváltozással szembeni sérülékenység becslése – vízkészletek, ökológiai rendszerek, haszonvételek

(2) A Kárpát –térségben fenntartható alkalmazkodási beavatkozások – széles portfólió

ACKNOWLEDGEMENTS

REFERENCES

Szalai et al, Lakatos et al. CARPATCLIM

Jacob et al, Wegener Center - Graz, VITUKI –Budapest CLAVIER

- Themessl MJ, Gobiet A, Leuprecht A (2011)
Empirical-statistical downscaling and error correction of daily precipitation from regional climate models. Int J Climatol 31(10):1530{1544
- Themessl MJ, Gobiet A, Heinrich G (2012)
Empirical-statistical downscaling and error correction of regional climate models and its impact on the climate change signal. Clim Change 112(2):449{468
- Dobor L., Barcza Z., Havasi Á., Hlásny T. (2012):
Construction of a daily meteorological database for climate change related impact studies. In: Proceedings, The Atmosphere as risk and resource (eds.: Mika, J. et al.). 23 November, 2012, Eger, Hungary. FORESEE
- Dobor L., Barcza Z., Hlásny T., Havasi Á., (2013):
Creation of the FORESEE database to support climate change related impact studies In: Proceedings, International Scientific Conference for PhD Students, March 19-20, 2013, Győr, Hungary. (submitted, accepted) FORESEE
- Nováky B., Varga Gy., (2012):
Hóviszonyok alakulása három magyarországi állomás adatai alapján. Magyar Hidrológiai Társaság XXX. Országos Vándorgyűlése, Kaposvár, 2012. július4-6
- Koch, H; J Stagl, F Hattermann, P Werner, S Lange
Projections of Regional Climate Models used in the CarpathCC-Framework ((Potsdam Institute for Climate Impact Research; Department Climate Impacts and Vulnerabilities) PIK CarpathCC contribution

ANALYSES OF HYDROLOGICAL IMPACT

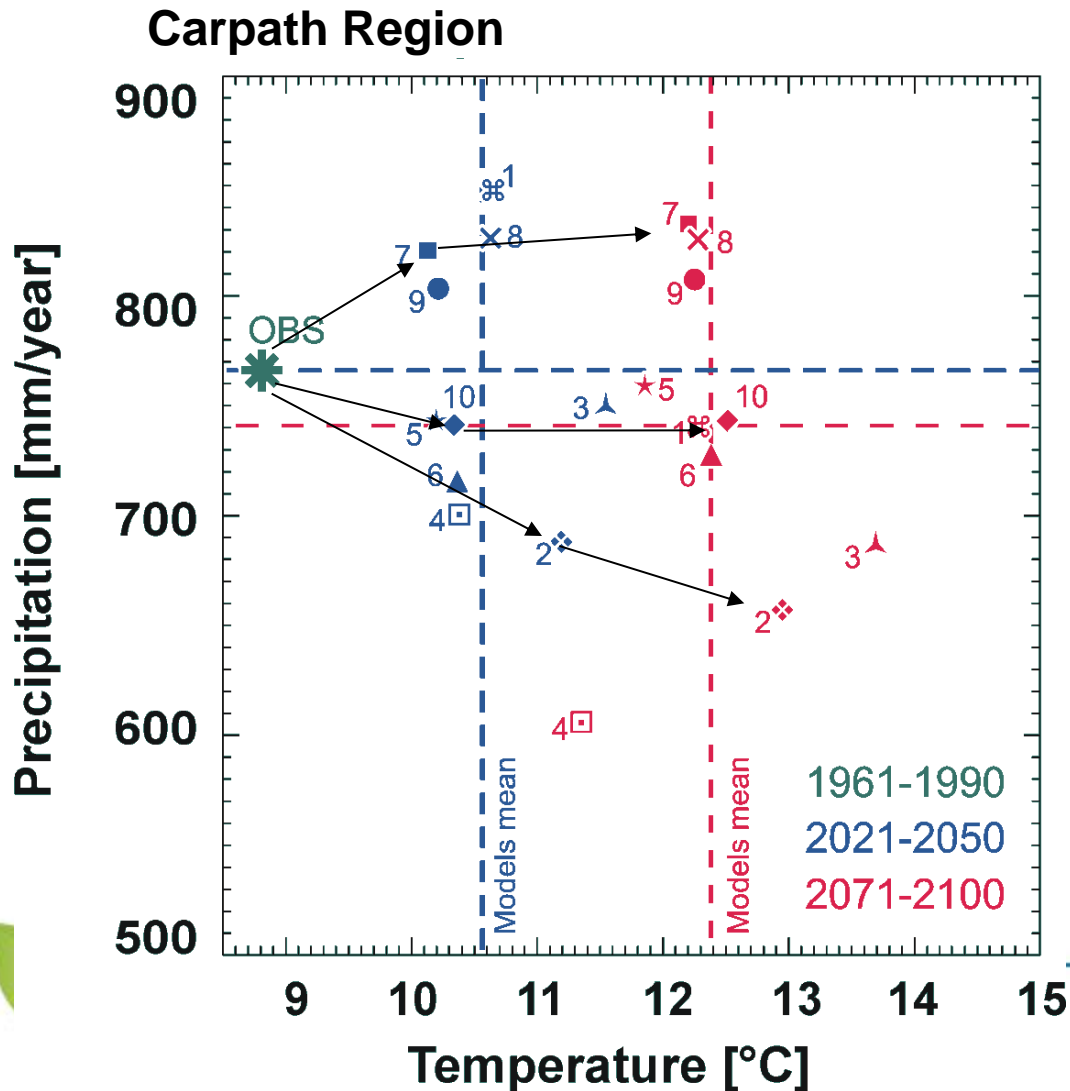
- **Meteorological input, uncertainties**
- **Changes in the hydrological regime:**
  - Seasonal changes of runoff,
  - Floods and droughts
- **At the edge of the cryosphaere:**
  - Water temperatures, ice phenomena,
  - Snow pack

BIAS REMOVED DOWNSCALED RCM RUNS FORESEE and CLAVIER

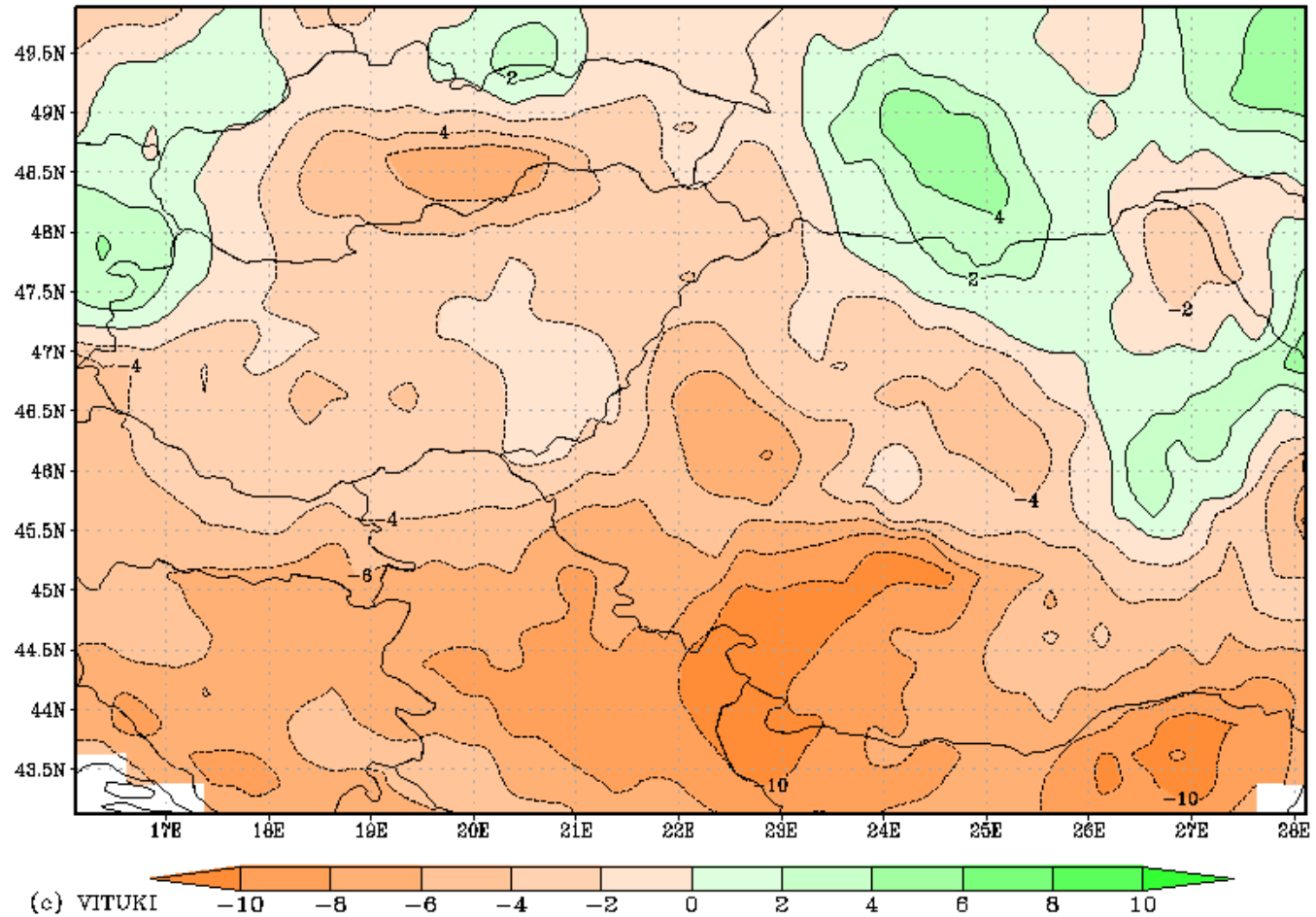
model ID	model name (RCM-GCM)	Developing institute
1	ALADIN-ARPEGE	National Centre for Meteorological Research (CNRM)
2	CLM-HadCM3Q0	Swiss Federal Institute of Technology Zürich (ETHZ)
3	HadRM3Q0- HadCM3Q0	Hadley Centre for Climate Prediction and Research (HC)
4	HIRHAM5-ARPEGE	Danish Meteorological Institute (DMI)
5	HIRHAM5-ECHAM5	Danish Meteorological Institute (DMI)
6	RACMO-ECHAM5	Royal Netherlands Meteorological Institute (KNMI)
7	RCA-ECHAM5	Sweden's Meteorological and Hydrological Institute (SMHI)
8	RCA-HadCM3Q0	Sweden's Meteorological and Hydrological Institute (SMHI)
9	REGCM-ECHAM5	The Abdus Salam International Centre for Theoretical Physics (ICTP)
10	REMO-ECHAM5 REMO 5.7	MAX-PLANCK-INSTITUTE FOR METEOROLOGY (MPI) + CLAVIER team

BIAS REMOVED RCM RUNS : temperature - precipitation

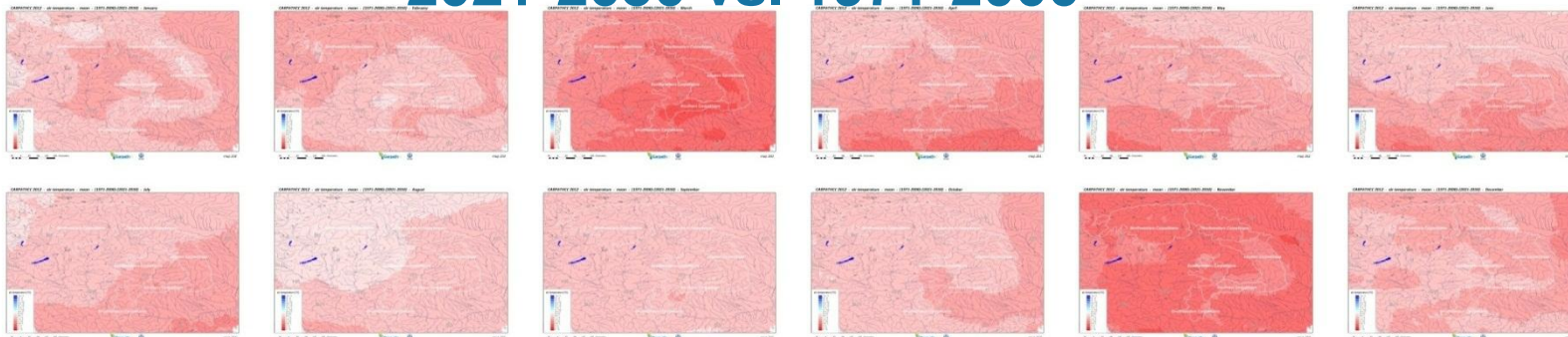

	RCM-GCM
1	ALADIN-ARPEGE
2	CLM-HadCM3Q0
3	HadRM3Q0- HadCM3Q0
4	HIRHAM5-ARPEGE
5	HIRHAM5-ECHAM5
6	RACMO-ECHAM5
7	RCA-ECHAM5
8	RCA-HadCM3Q0
9	REGCM-ECHAM5
10	REMO-ECHAM5

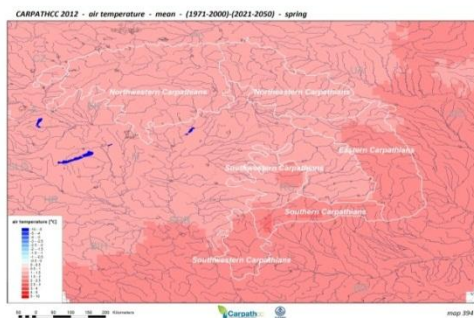
**Difference of the mean precipitation sum
between the periods of 1961–1990 and 2021–2050 [%]
REMO 5.7 A1B**

A léghőmérséklet havi és évszakos változásai REMO 5.7 2021-2050 vs. 1971-2000

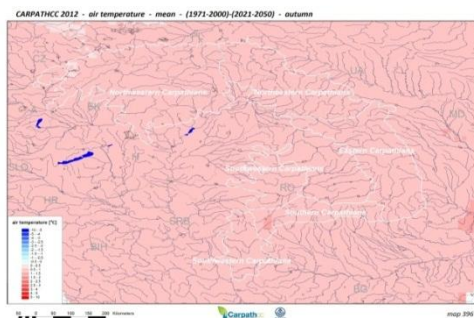
Spring
MAM

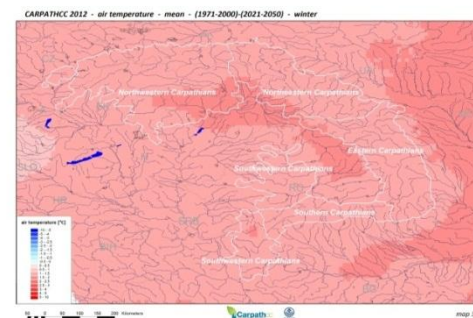
Summer
JJA

Autumn
SON

Winter
DJF

PIK

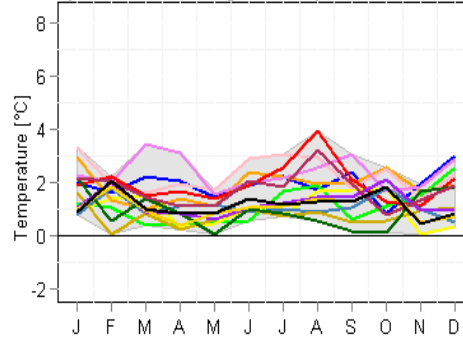
A léghőmérséklet,
csapadék és
éghajlati vízmérleg
változása

Bal 2021-2050 és
Jobb 2071-2100

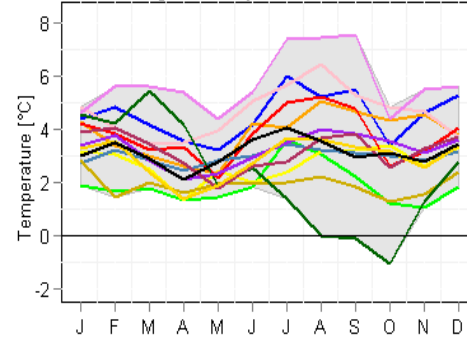
vs.

1971-2000

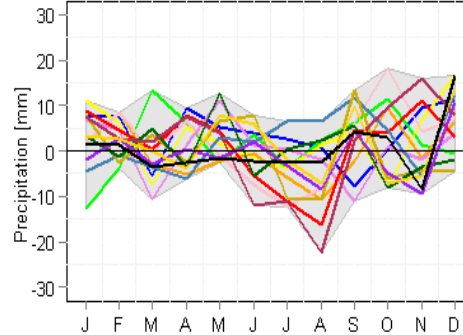
CarpathCC area : Changes in Temperature 2021-2050

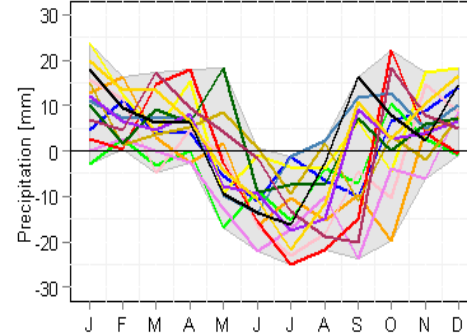
Changes in Temperature 2071-2100

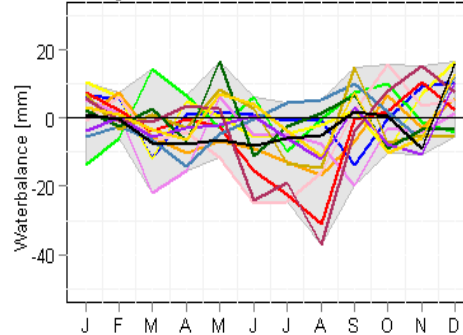
Changes in Precipitation 2021-2050

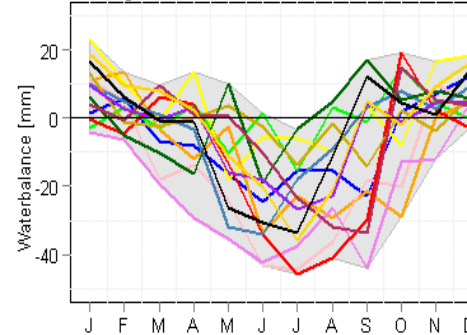
Changes in Precipitation 2071-2100

Changes in Climatic Waterbalance 2021-2050

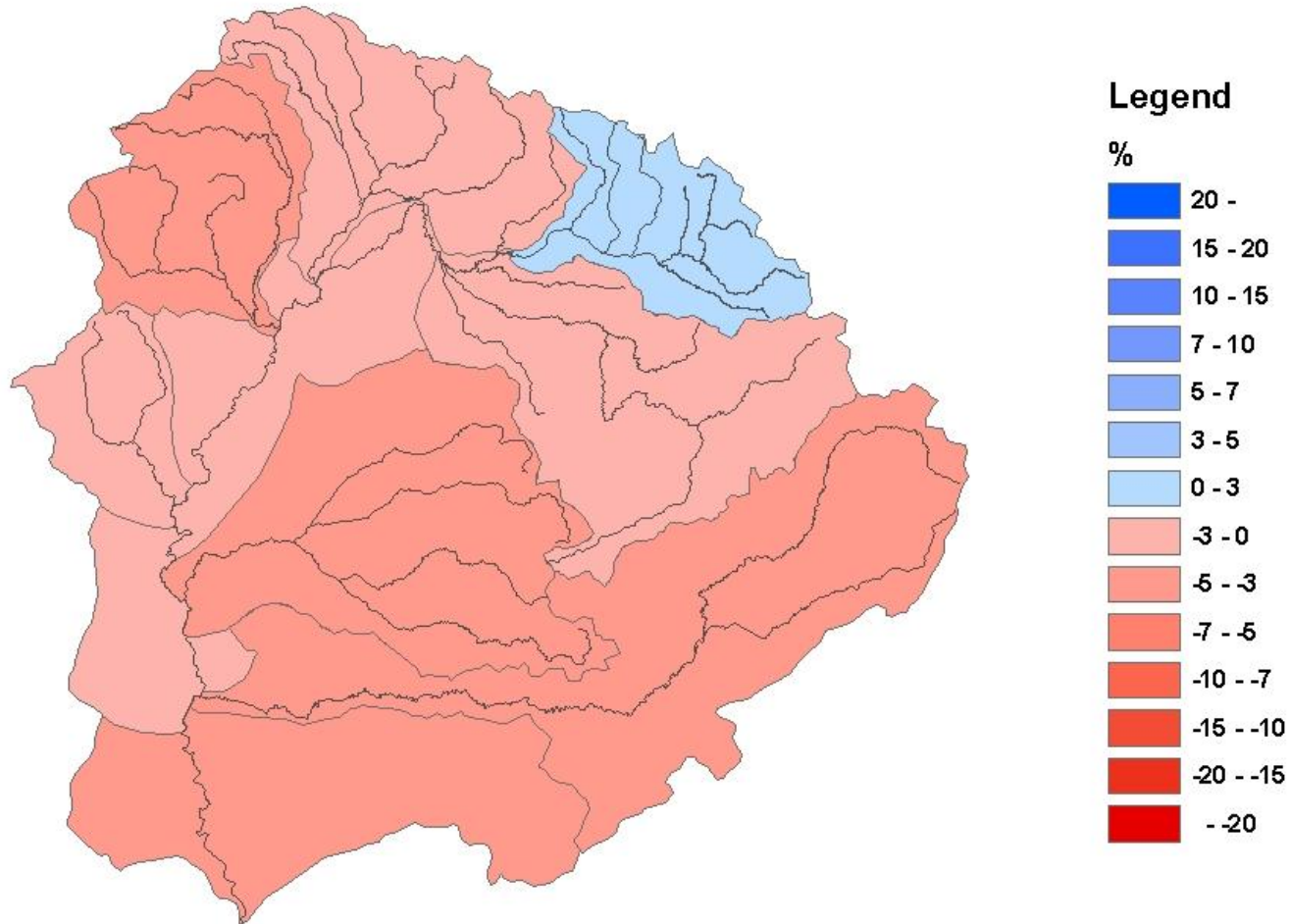
Changes in Climatic Waterbalance 2071-2100

SRES A1B Scenario

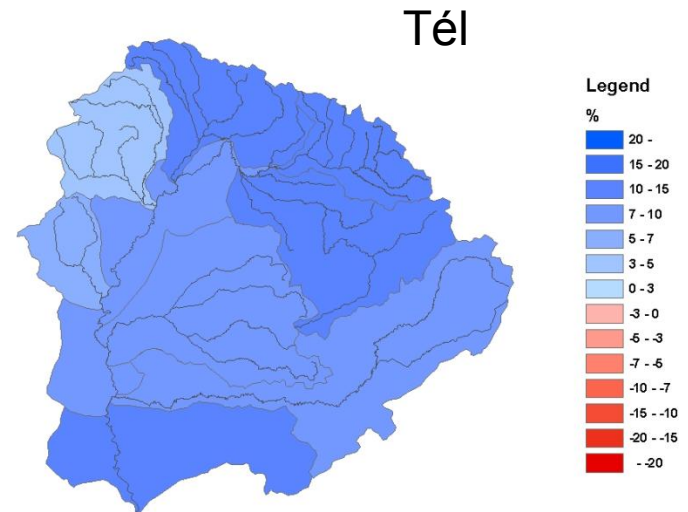
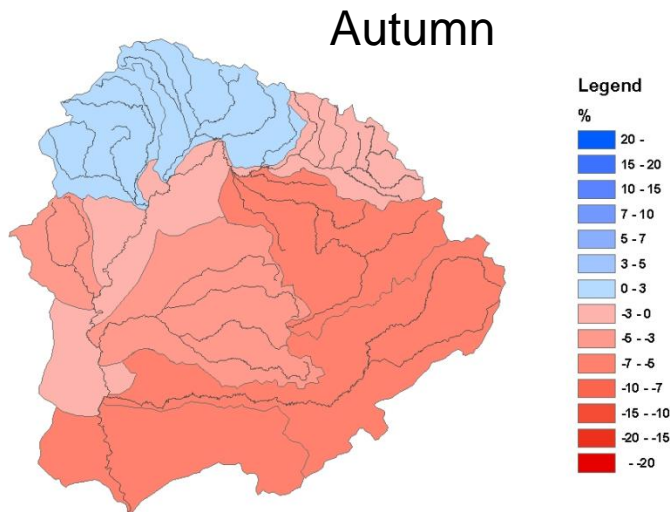
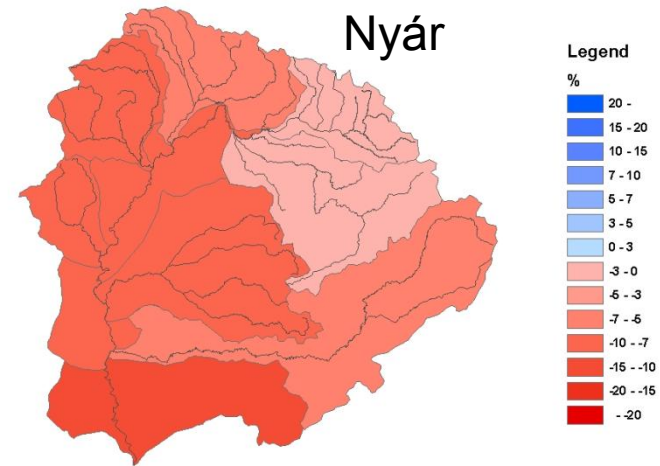
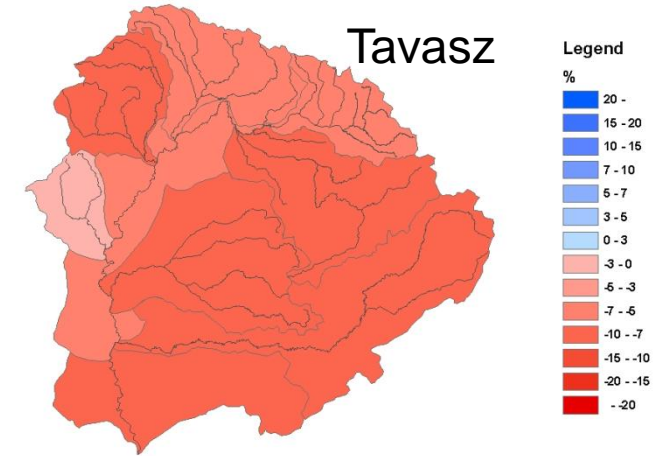
- Arpege-DMI
- HadCM3Q0-MPI
- HadCM3Q0-ETHZ
- HadCM3Q0-HadRM3Q0
- HadCM3Q3-HadRM3Q3
- HadCM3Q3-SMHI
- HadCM3Q16-C4I
- HadCM3Q16-HadRM3Q16
- ECHAM5-SMHI
- ECHAM5-KMNI
- ECHAM5-ITCP
- ECHAM5-DMI
- BCM-SMHI
- BCM-DMI

AZ ÉVES CSAPDÉK RÉSZVÍZGYŰJTŐNKÉNTI VÁLTOZÁSA A TISZA VÍZGYŰJTŐJÉN (1961-1990 ÉS 2021-2050) REMO 5.7 FUTTATÁSOK [%]

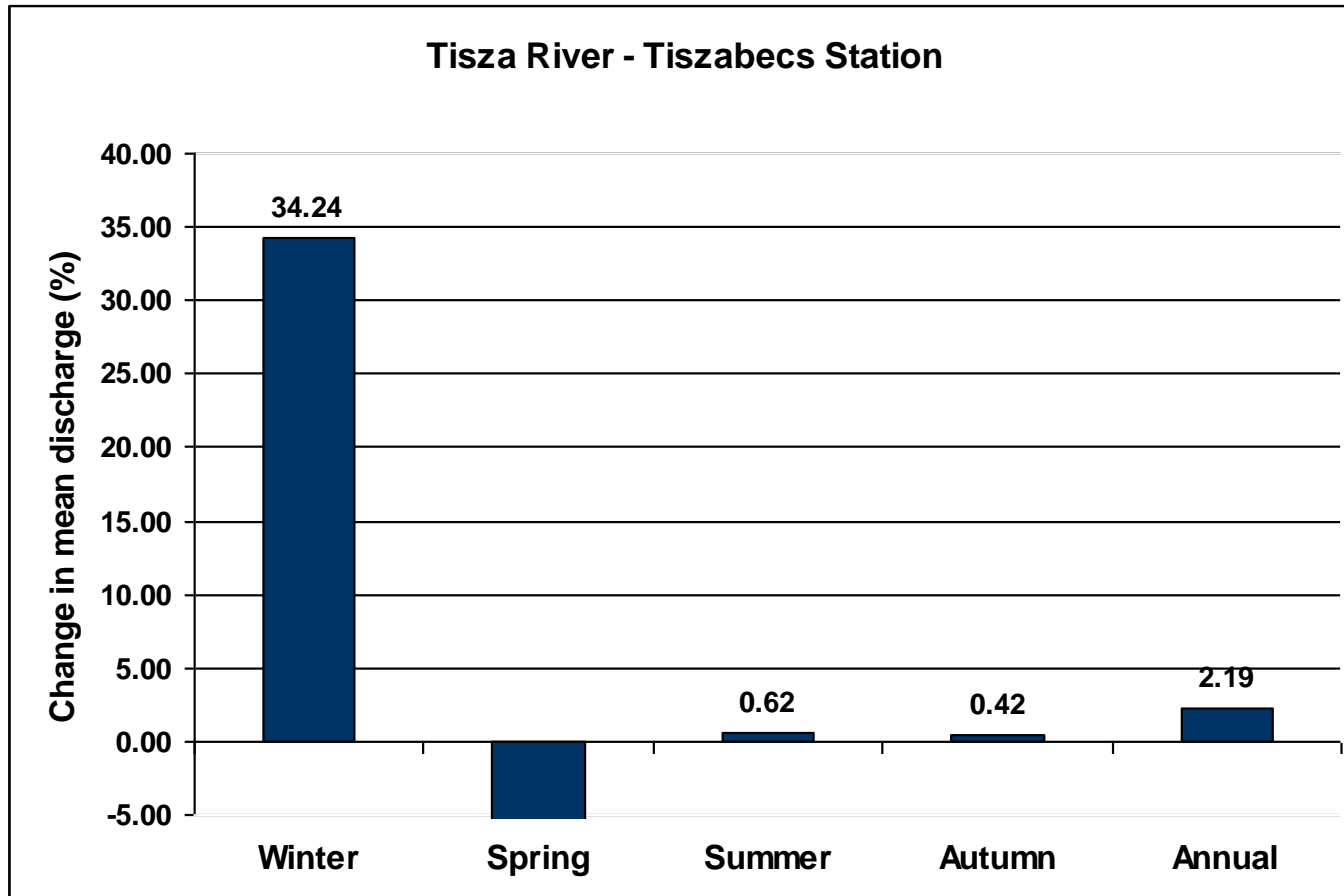

AZ ÉVSZAKOS CSAPADÉK RÉSZVÍZGYŰJTŐNKÉNTI VÁLTOZÁSA A TISZA VÍZGYŰJTŐJÉN (1961-1990 ÉS 2021-2050)

REMO 5.7 FUTTATÁSOK [%]

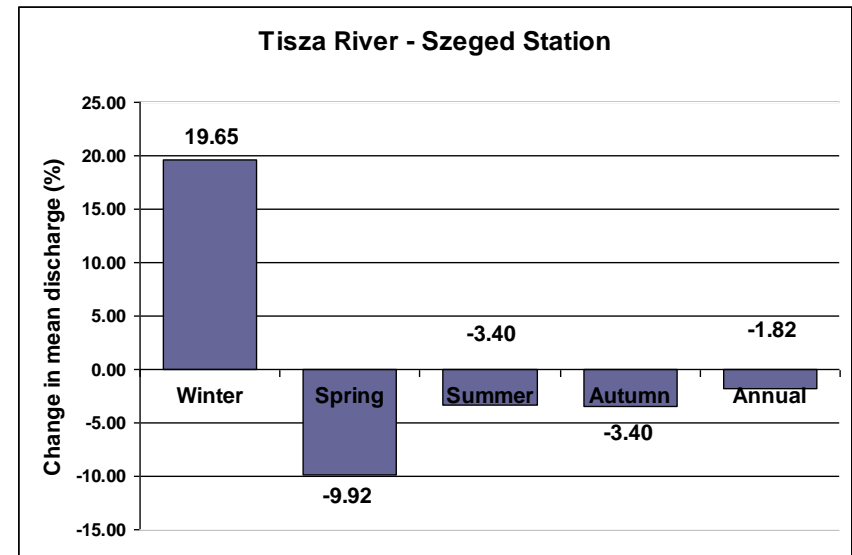
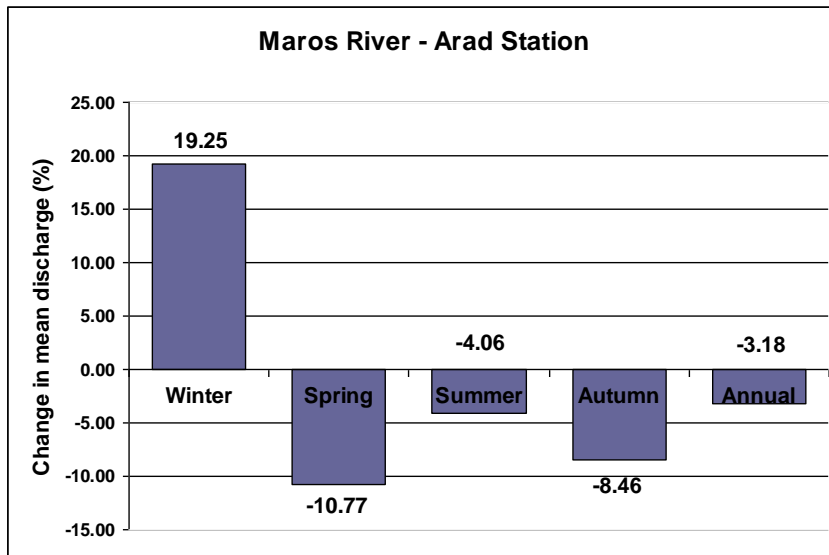

SEASONAL CHANGES OF STREAMFLOW UPPER-TISZA 2021-2050 vs. 1961-1990

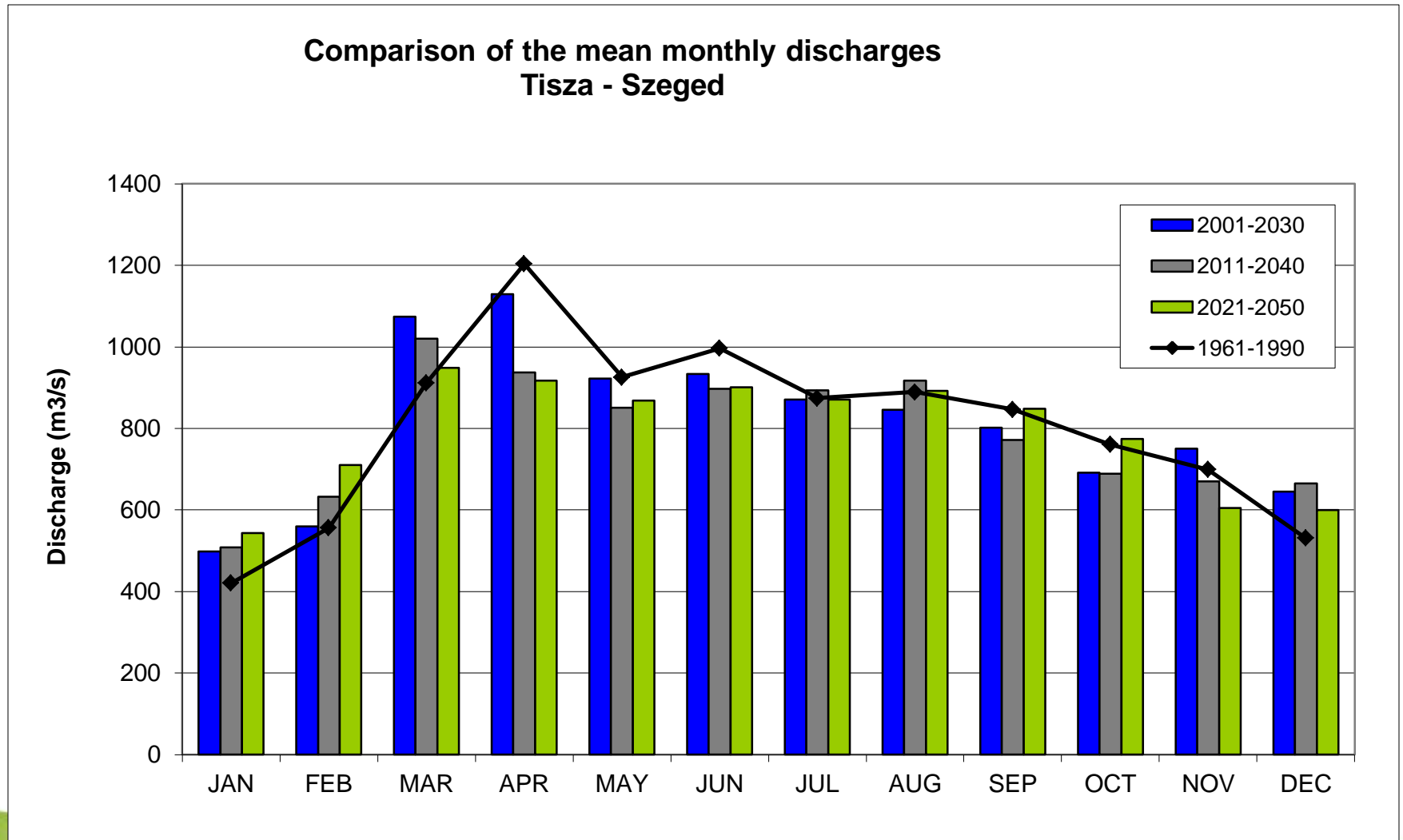

SEASONAL CHANGES OF STREAMFLOW LOWER-TISZA 2021-2050 vs. 1961-1990

A HARMINCÉVENKÉNTI HAVI VÍZHOZAMOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA JÖVŐ (2001-2030, 2011-2040, 2021-2050) MÚLT (1961-1990), TISZA - SZEGED

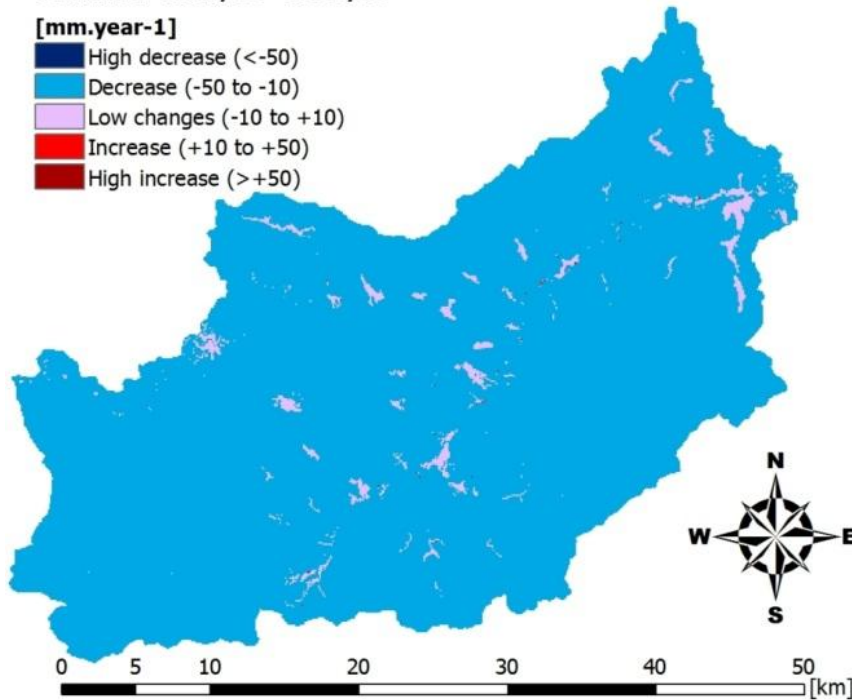

HIGH TATRA

Total flow 2001/30 - 1961/90

[mm.year-1]

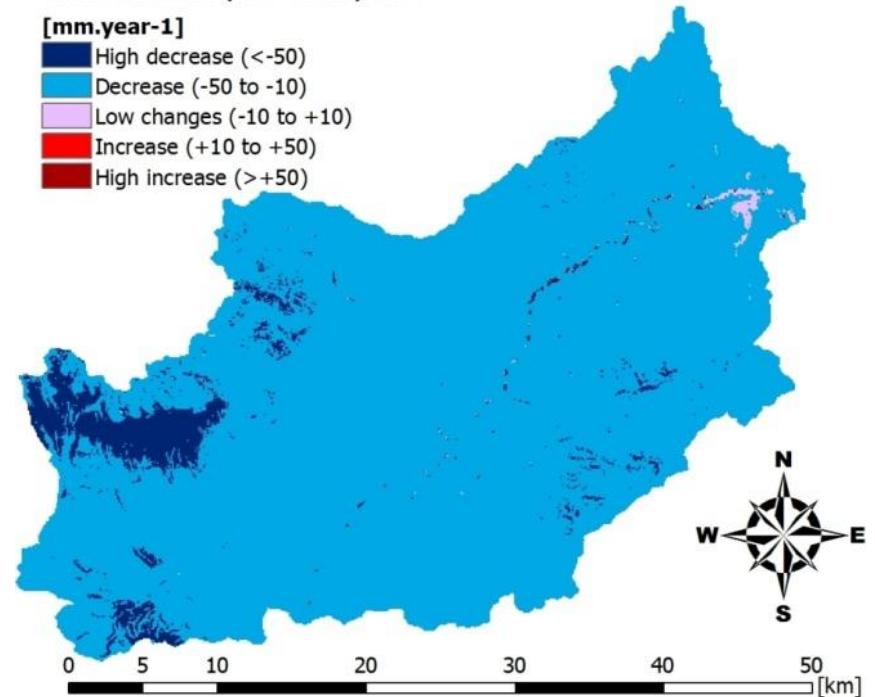
- High decrease (<-50)
- Decrease (-50 to -10)
- Low changes (-10 to +10)
- Increase (+10 to +50)
- High increase (>+50)

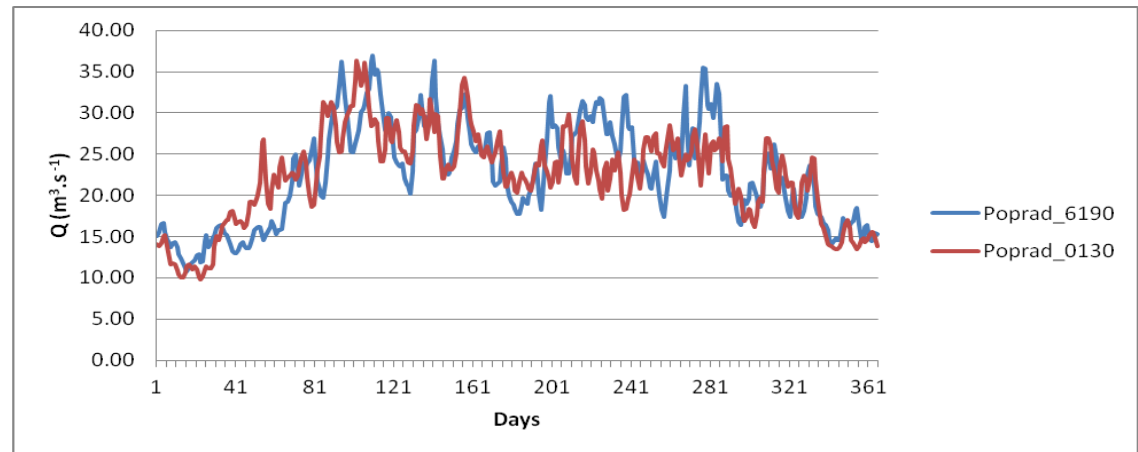
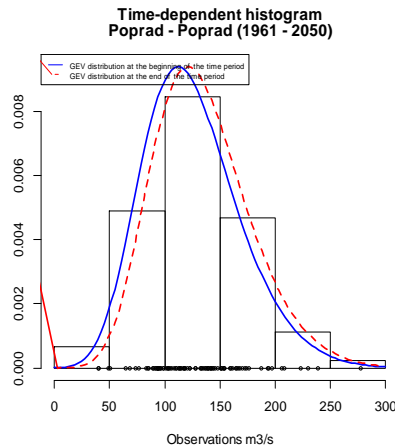
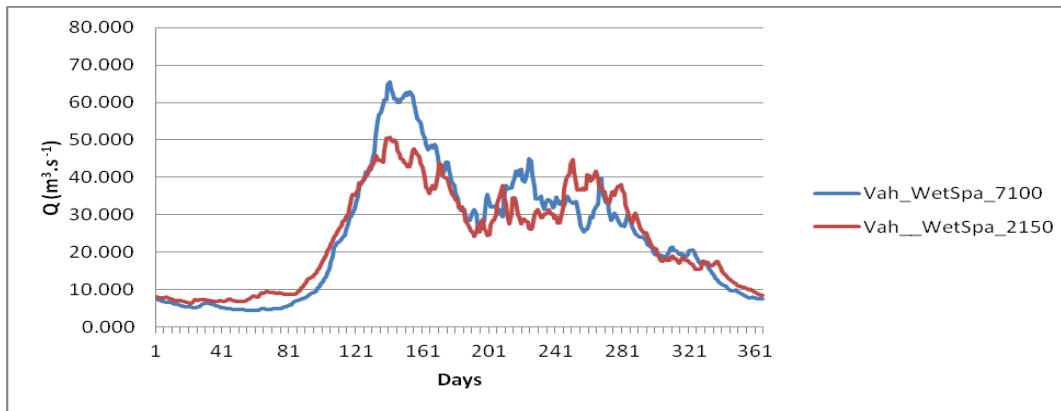
Total flow 2021/50 - 1971/2000

[mm.year-1]

- High decrease (<-50)
- Decrease (-50 to -10)
- Low changes (-10 to +10)
- Increase (+10 to +50)
- High increase (>+50)

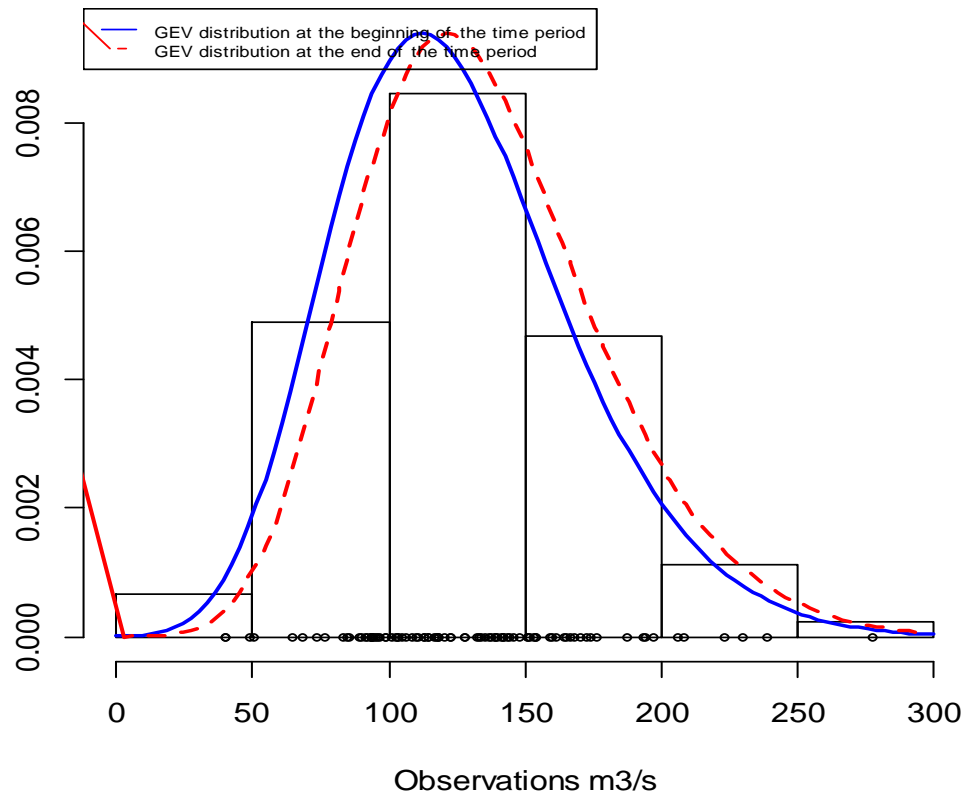

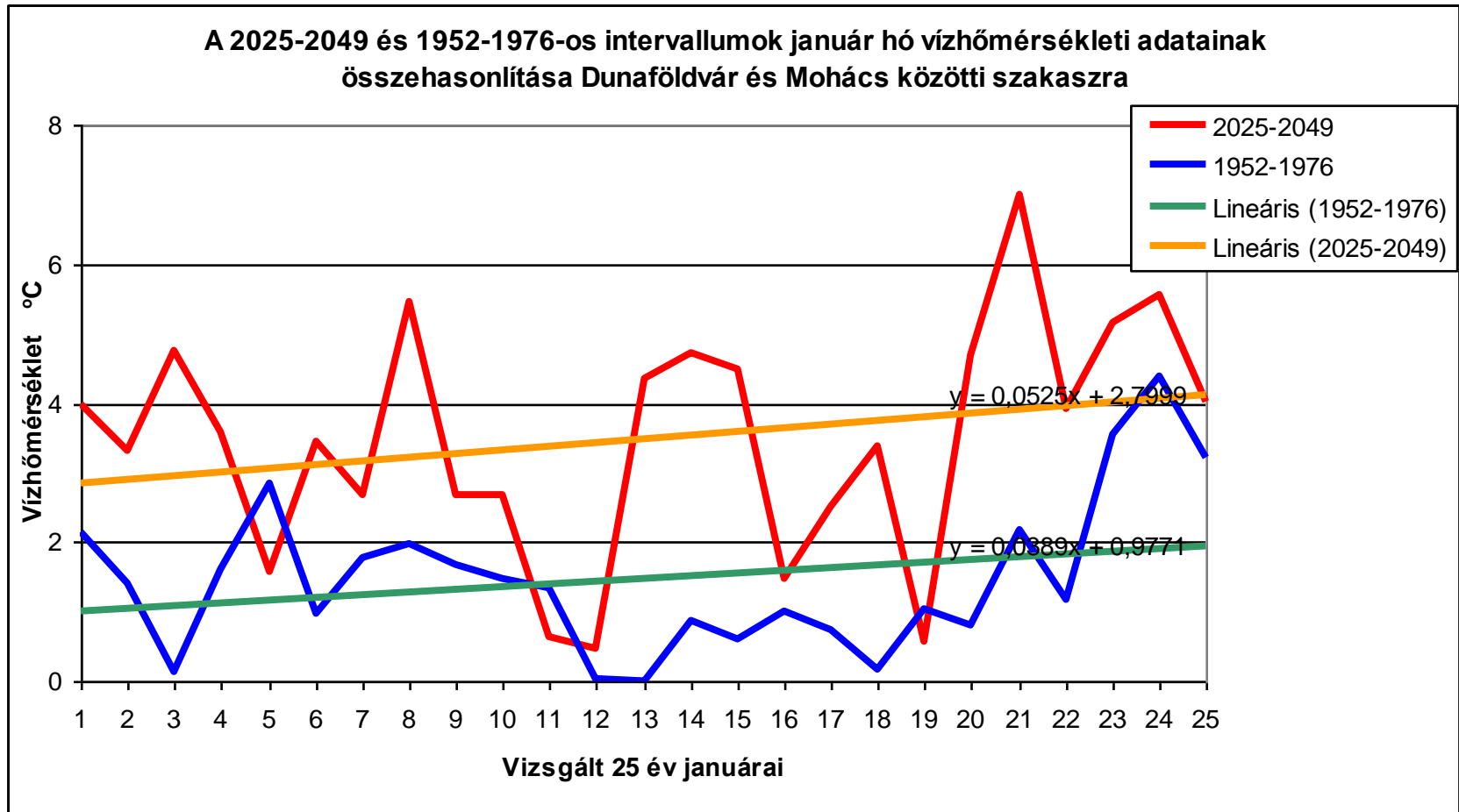
HIGH TATRA hydrological regime

HIGH TATRA hydrological regime

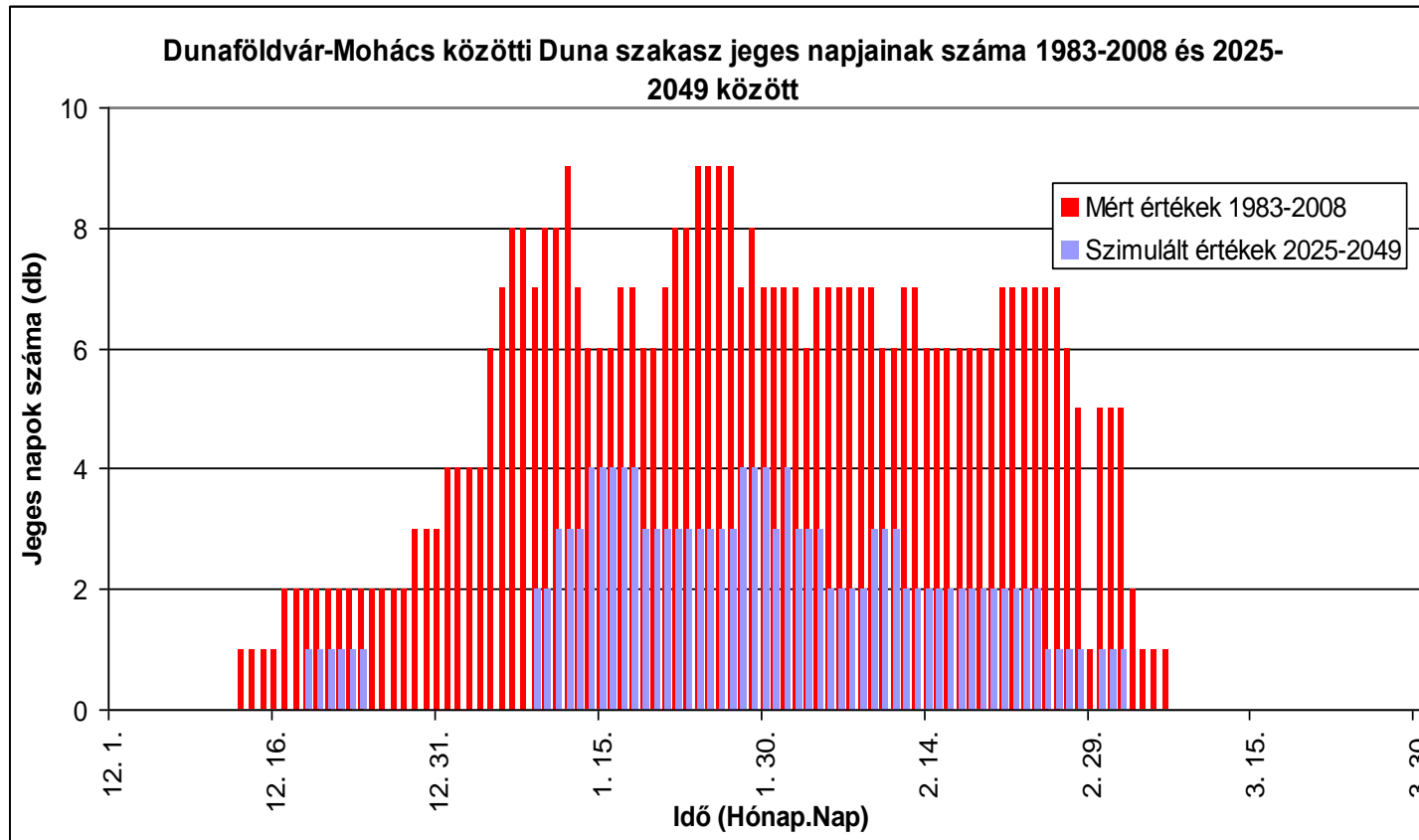
Time-dependent histogram
Poprad - Poprad (1961 - 2050)

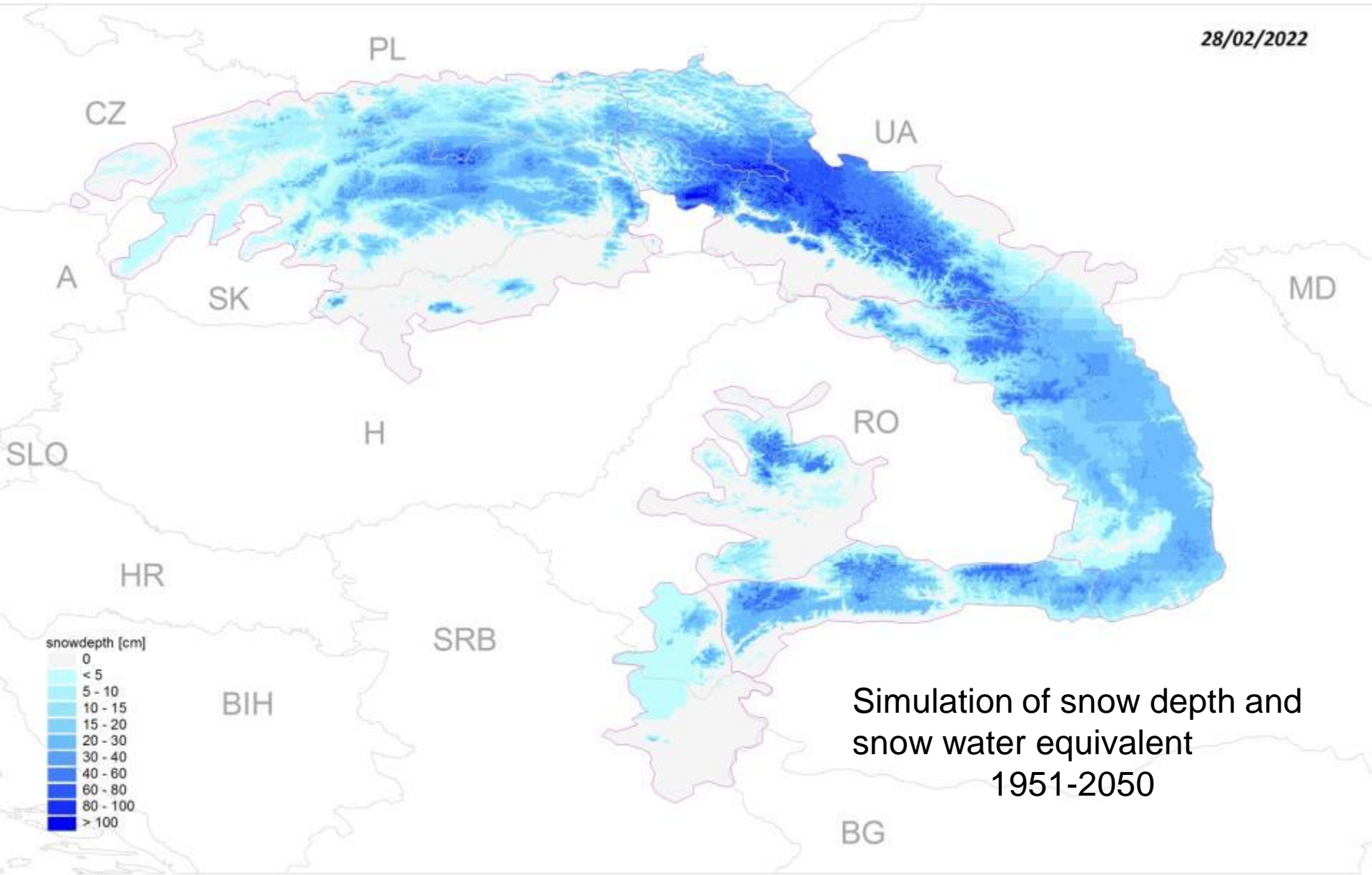

ICE PHENOMENA, 1983-2008 and 2025-2049

Lipták G és Hirling B. 2011

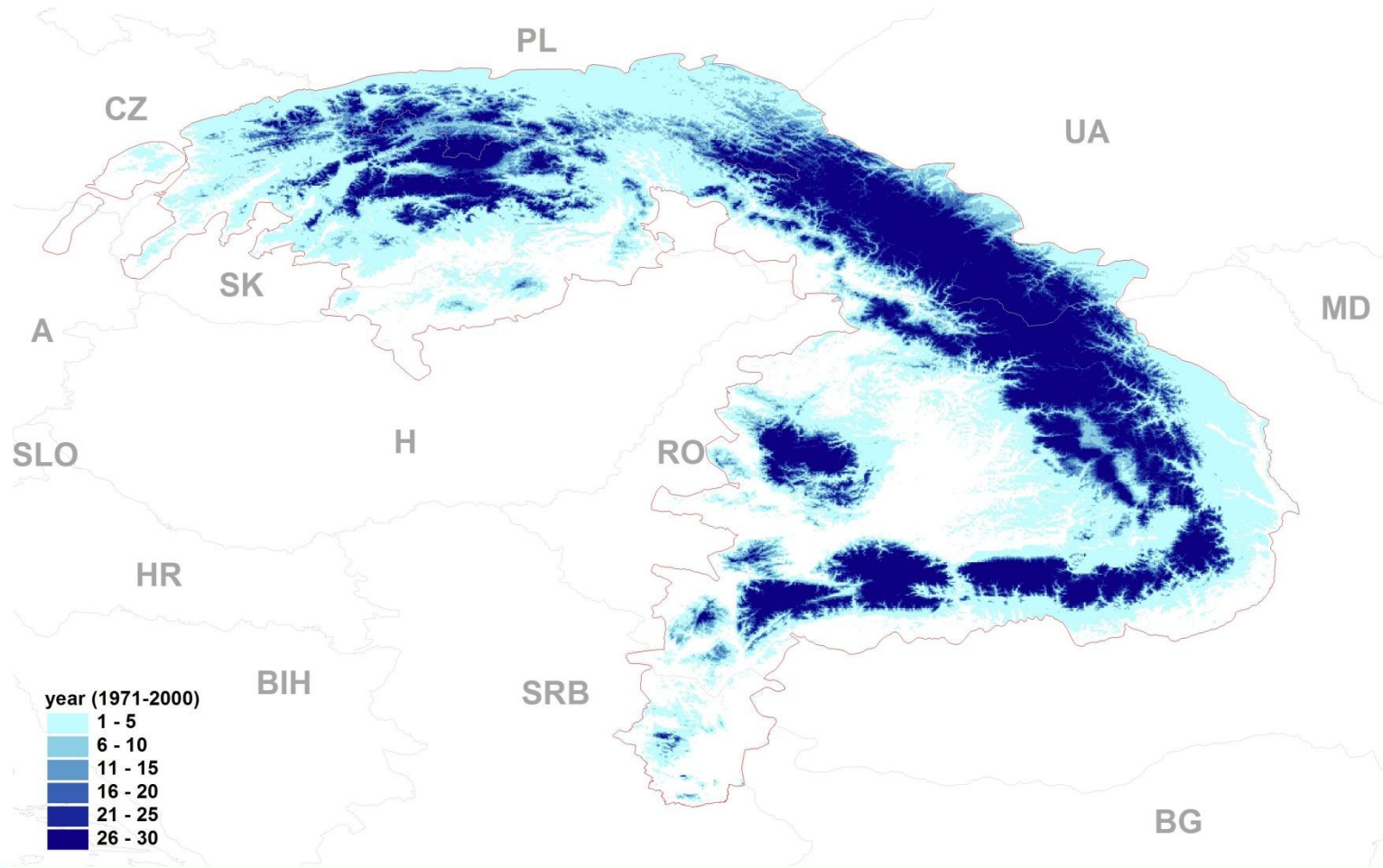

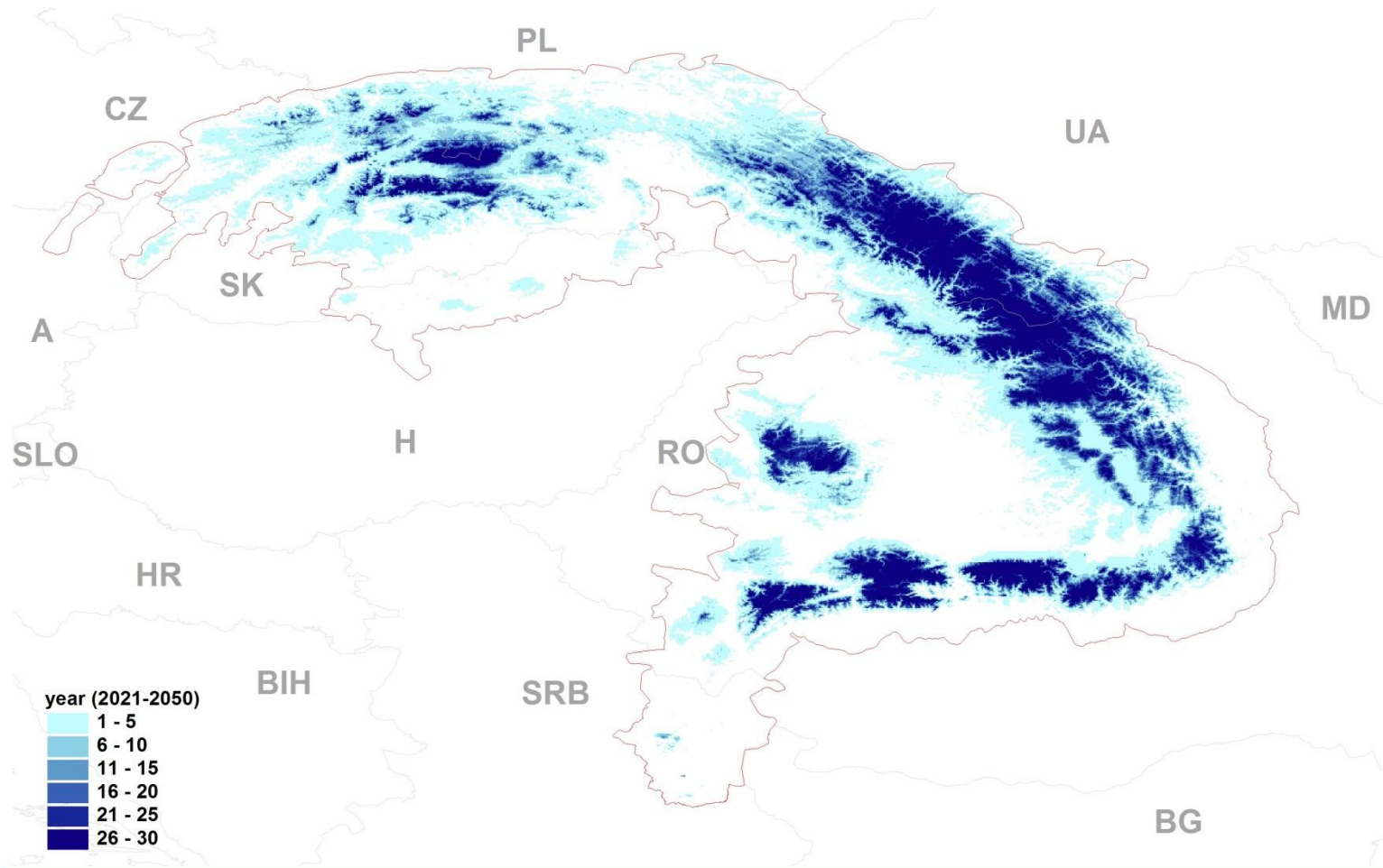
Simulation of snow depth and snow water equivalent 1951-2050

100 NAPON TÚLI 20 CM-T MEGHALADÓ HÓTAKARÓVAL JELLEMZETT ÉVEK SZÁMA 1971 ÉS 2000 KÖZÖTT

100 NAPON TÚLI 20 CM-T MEGHALADÓ HÓTAKARÓVAL JELLEMZETT ÉVEK SZÁMA 2021 ÉS 2050 KÖZÖTT

SUMMARY

- Evident warming up in all of the projections, although not all of observations support it.
- Temperature rise in projections is significant during winter and early spring while observations show major rise during summer
- Observed and projected tendencies create a spotty `mosaic` picture, great spatial variations, overall slight decreasing trend.
- The projections indicate summer drying up, while observations indicate drier transition seasons and wet summers and winters.
- Water budget projections indicate rising summer deficits, especially for the end of the 21st century.
- Countinous decrees of ice phenomena on rivers in the projections
- Glacier melt induced water supply is already in the decreasing phase (Danube)
- Significant decrease of the seasonal snow cover

ÖSSZEGZÉS

- A felmelegedés egyértelmű a projekciókban, bár az észlelésekben vannak eltérő jelek is.
- A projekciók inkább télen, kora tavasszal várnak nagyobb felmelegedést, az észlelt trendek inkább a nyári melegedésben szignifikánsak
- A csapadék észlelt és a projekciókban várható változása mozaikszerű, nagy a térbeli változékonyság, összességében enyhe csökkenő trend.
- A projekciók nyári szárazodásra utalnak, míg az észlelések inkább csak az átmeneti évszakokban, a tél és a nyár inkább csapadékosabb.
- A vízmérleg projekciók növekvő nyári vízhiányra utalnak, különösen XXI. Század végére
- A jégjelenségek szignifikáns csökkenése folytatódik a projekciók alapján
- A gleccsertáplálás a csökkenő szakaszba jutott.
- Az évszagos hótakaró csökkenése szignifikáns

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!

*CHANGING CONDITIONS AT THE HEADWATERS OF
HUNGARIAN RIVERS: EXCERPTS FROM THE RESULTS OF
THE CARPATHCC PROJECT*

Bálint Gábor

gbalint.flood@gmail.com

Budapest, 2013. október 2.

